

АБОНМЕНТИ:

За България за год. 14 лв.

За странство за год. 28 лв.

Единъ бр. 10 от

# ВЪСТНИКЪ

## ДОБРУДЖА

ОБЯВЛЕНИЯ:

На III отъ

Въст. см.

Градската библиотека

или не се връщ. назад

### ОРГАНЪ НА ЦЕНТРАЛНИЯ ДОБРУДЖАНСКИ НАРОДЕНЪ СЪВѢТЪ

Дневен периодичникъ, сряда и петък

Посрѣдничеството. — Положението на бойнитъ фронтове. — Графъ Буринъ за общото положение и мира. — Отговорността за ромънското нещастие. — Прѣгледъ на пресета. — Окръжно писмо на Централното бюро на Народс-либералната партия. — Пакъ по турекитъ искания. — Изъ Русия. — Изъ Ромъния. — Изъ чужбина.

Д. Н.

## ПОСРѢДНИЧЕСТВОТО.

Следъ Германия и Австро-Унгария се изказва по спорния въпрос между България и Турция. Прѣдвѣстникъ на това изказване е статията на «Neues Wiener Tagblatt», извадки отъ която предаваме на друго място въ вѣстника. Ако Австро-унгарскиятъ политически опитъ до сега можеше да оправдае мнението си съ възможността отъ пужда за посрѣдничество, отъ сега нататъкъ не може да прави това. Правъ е цитираниятъ вѣстникъ, като подканя и политическите ръководители на Австро-Унгария да се изкажатъ.

Особено цененъ привнесъ за уяснение становището на Австро-Унгария прави «Neues W. Tagblatt», като заявява, както Германия и Турция, че Букурещки миръ трябваше да даде цѣла Добруджа на България, защото нейното население е българско и че Добруджа всъщностъ ще стане българска. По този пунктъ вече няма различия между четиритѣ съюзника. Не малко значение има и декларацията на съюзния органъ, че ще запази положението на безпристрастностъ и приятелско посрѣдничество. Това е залогъ за моралния авторитетъ, който има решаващо значение при посрѣдничеството.

Водимъ отъ това качество на посрѣдника, съюзниятъ органъ дава най-напредъ правнака на аргументитъ, отъ които България и Турция скрапяватъ своитъ искания. Съвсемъ върно е твърдението му, че съв войната отъ Ромъния, Турция даде цѣнна военна помощъ, която ѝ дава пълно право да очудва триумфа на съюзното оръжие по добруджанскитъ и въшки бѣли полета. Това право на Турция никой не е оспорвалъ. Но изглежда непослѣдователенъ извода, че това право на Турция трябва да бъде залято само отъ българитъ и то именно съ близостта около Марица. Същото такова на се вижда и разграничението на войната между Русия и Ромъния. Съюзното главно командване не правеше такова разграничение въ водене на военнитъ дѣлгия, каквото

прави съюзната дипломация. За него имаше само единъ фронтъ на изтокъ, който започваше отъ Добричъ и Тутраканъ и отицаше до Балтийско море и височинитъ на Кавказъ. Военната победа на съюза по този фронтъ даде всички придобивки, които сега съюза притежава на изтокъ. И, както българитъ не прѣчеха на Турция въ Бръст-Литовскъ, логично бѣ и турцитъ да не прѣчатъ на България въ Букурещъ. Турекитъ врагъ трябваше да се иматъ предъ видъ още при прѣговоритъ въ Бръст-Литовскъ и да се удовлетвори отъ тамъ, да то най-малко се засягатъ съюзникитъ. Още по-вече че всички съюзници знаеха много по-отраво прѣтежитъ на България надъ Добруджа. Другъ е въпросъ, ако тии прѣтежии България бѣ изгнала следъ Бръст-Литовския миръ. Съюзниятъ посрѣдникъ не може да избѣгне тия факти, когато се стара да остане безпристрастенъ.

Но изглежда, че за безпристрастие трябваше да се заговори тогава, когато станало. Ние не искаме да винимъ съюзната дипломация въ умислено пропускане на момента, когато Турция можеше да бъде компенсирала безъ вреда за България, но тя бѣ дѣлжна да направи това. А и сама Турция знаеше най-добре какво ѝ струва участието въ войната на руско-ромънския фронтъ и, ако се въодушевяваше отъ съюзнически чувства, тя трябваше да заяви овиитъ покания още въ Бръст-Литовскъ, а не въ Букурещъ. Ако това не направи нито Турция, нито Германия, нито Австрия, ние не намираме какъ е оправедливостта да се принуждава България да поправи грѣшкитъ на дипломатитъ именно отъ такива важни части отъ своя организъмъ, като областта на Марица.

Може би, ще се върази, че съв кондоминиума въ Добруджа се ликвидира всичко минало, а сега въпросътъ е да се ликвидира съ самия него. Ние, обаче, посочваме именно на кондоминиума като актъ на неоправедливостъ къмъ изтокъ и, че съв-

дователно неговата ликвидация трябва да се извърши не отъ комбинацията, които «N. W. Tagblatt» прѣпоръчва като изходъ отъ безизходното положение, а като се трѣгне по ония пътъ, който се диктува отъ съюзническата скупчивостъ, ако всичко бѣ извидено още въ Бръст-Литовскъ. Турция трябва да бъде компенсирала отъ тамъ, както, България и ма по-голямо участие отъ договорното, по една никакви претензии. А пие то сега нямаме никакъ прѣтекъ да допускатъ, че къмъ пии договоритъ сж приложени съ такъва точностъ, както къмъ България и ченей не е дадено нищо повече. Това доплава и сама тя, като наруши Бръст-Литовския миръ въ своя дѣла, въпреки това, че той е изходъ на общи усилия. Това е основния въпросъ за разрешението на спора, който трябва да се засегне, преди да се прѣдлага какъвто и да е комбинация за решението му.

## Положението на бойнитъ фронтове.

Евлетинъ отъ щаба на дѣл. армия за 19 юлий 1918 г.

Македонски фронтъ. На нѣколко мѣста по фронта артилерийската дѣлност бѣше по оживена. Въ завоя на Черна наши патрули навлязоха въ неприятелскитъ окопи и се завърнаха съ италианци. Западно отъ Вардара успѣхъ за насъ шурмови нападения. Наши нападателна група проникна въ единъ гръцки окопъ и въ ръкопашенъ бой взби защитникитъ му и се завърна съ пѣшници турци и разни военни материали. Въ Мъгленско и източно отъ Вардара и въ долината на Струма отбихме съ огънъ неприятелски пѣхотни групи, които се опитаха на нѣколко пѣти да нападатъ нашитъ прѣдни постове.

## Съюзнически свѣдѣния.

Берлинъ. Сѣверозападно отъ Липовитъ боеве. По бѣлото поле между «Ена и Марна» една атака на Французитъ да пробиятъ нашия фронтъ, пропадна съ тежки за тѣхъ загуби.

Виена. Ние отблъснаме отъ дѣлнѣ неприятелски атаки съ дѣлтъ странъ на Азияго. Едно Италианско нападение въ долината на р. Пиаве пропадна. Въ Абисиния патраулни схватки между охраняющитъ войски.

КУПУВАМЪ

хенито.

Велосипедни гуми, вентилъ и

Сливенъ—Байковъ

2-9

## Графъ Буринъ за общото положение и мира.

Виена, 15 юли. Последното отъ изложенитъ на вѣщното положение, които министритъ на вѣднитъ работи изпраща редовно на двамата министри-прѣседатели, гласи: Поради бѣла ходъ на обитания не е лесно да се изложи днешното всемирно положение. Всичко е въ пълненъ ходъ и думитъ повтаряи толкова пѣти-гъ прѣдметъ на войната и отговорността въ миналото не спомогатъ вече да може да се види по-ново положението, тъй като отдавна войки е оставили своето убѣждение. Последнитъ отъ войната всѣхъ сега грѣматъи размири, които надминаватъ първоначалнитъ мотиви. И днешната фаза на събитията хвърля свѣтлина върху контраститъ между воюващитъ страни, които се сблъскаха въ началото на войновената борба, но, може би, не бѣше слабъ признаци за едно начало на вътрѣшна промяна на отношениата имъ. Въ тази страна, по частинна въ тѣхъ въ разна своя фаза борба, централнитъ сили не искатъ нищо, освенъ срѣзъ борбата да накарать противника да иска мира. Ако направимъ прѣгледъ на всичко казано отъ противникитъ повоеванитъ имъ дѣла, не различимъ три вида стрѣлени съ които съгласието се мѣчи да оправдае продължаването на крѣвопротията: 1. Идеалитъ на воюващитъ трябва да бъдатъ обществени, а не лични; народи трябва да бъдатъ свободни и да образуватъ една всемирна лига, като разрѣшаватъ на въ бѣдаше споретъ си не съ оръжие, а чрезъ третейски съдъ. 2. Всекого поство на една страна надъ другъ трябва да бъде изключено. 3. Разни териториални промяни трябва да стѣнатъ за смѣтки на централнитъ сили. Тѣзи завоевателни намѣреня сж изобщо известни макаръ, и да се явятъ въ равни форми. Освенъ това съществуватъ намѣреня, особено, по отношение на Австро-Унгария, да се извърши вътрѣшно разпокосване, за да се създадатъ нови държави. Най-сетѣ, нѣщитъ противникитъ искатъ да си отмъстятъ и да ни накажатъ за нашитъ прѣстѣпления. Тѣ искатъ да ни наложатъ покание и обезщетение, за гдѣто оме се осмѣлили да се бранимъ отъ тѣхнитъ атаки и то съвсѣсно. Нашата способностъ за отбрана се нарича милитаризмъ и трѣбва, прочее, да бъде унищожена. Въ сѣщность, обаче, това сж само цѣли отъ териториаленъ характеръ, които раздѣлятъ воюващитъ страни.

Великитъ интереси на човѣчество оправедливостта, свободата, честта, международния миръ и разпоравието, за които нашитъ противници твърдятъ, че трѣбва да воюватъ противъ тѣхъ, тѣмъ изисквания на едно модерно политическо схващане, по които нѣмамъ нужда съ поуна, и ние желаемъ да ги поддържаме. Прочее, нѣма разлики въ главнитъ принципи сповѣдени отъ този поводъ отъ държавникитъ на дѣлтъ страни.

(Слѣва).

## Отговорността за ромънското нещастие.

Наредъ съ усиленото на правителството на Маргилонана за въвеждане на реформи целия застрашен от войната, въ окупирани и еокупирани Ромъния, живо се коментира въпроса за отговорността за ромънското нещастие.

Най-силни са обвиненията против Братяну. Такива се хвърлят и върху Таке Йонеску и върху кралицата, която имала силно влияние върху краля. Обвинява се дори и Маргилонанъ въ това, че недостатъчно рѣшително се обявилъ противъ антантиститѣ, а само се запитвалъ на чия страна ще бъде побѣдата, за да се прѣвине къмъ побѣдителитѣ. Не липсватъ обвинения и върху главното командуване и другитѣ военачалници.

Ямския вѣстникъ „Арена“ по въпроса за отговорноститѣ пише:

„Историческа истина е, че погрѣшното схващане и прилагане на единъ оперативенъ планъ, основанъ на надежда и обмисляния, съставени отъ хора амбициозни и шовинисти, и върху само отъ единъ човекъ (Братяну), ни доведе до разгромъ. Съвършената неподготвеностъ на армията, както и духовната неподготвеностъ на нацията и нейнитѣ водители за осъществяване прѣсѣданиа идеалъ сж главнитѣ причини за нещастieto.“

Интересно е отъ отговорността на всѣкаква доблестъ у главнитѣ виновници да поематъ, какъвто и да е отговорностъ. Отъ тамъ е стрѣлението всѣкой да стовари другиму виновността.

Характеренъ е въ това отношение следния пасажъ отъ една статия на сжия вѣстникъ: „Началото на разгрома; призрака на отговорността изпъква. Ужасъ. Ето и необходимостта за правителството и главното командуване да намери жертва на изкуплението. И тогава формулата: послѣдователнитѣ неуспѣхи на армията, се дължатъ на недостойнитѣ подчинени войскови началници (не на главното командуване), когато отначало криво схванаха положението и дадоха погрѣшни заповѣди въ тран-

силванскитѣ офанзиви, като не можатъ да оцѣнятъ силата на неприятеля.

По трѣзни умове въ Ромъния схващатъ, че злото се корени по-дълбоко. Нещастieto тѣ отдаватъ на цѣлата система и практика въ управлението. Липсата контролъ, държането народа далечъ отъ държавнитѣ работи сж изворъ на грѣшен, които водятъ страната къмъ гибелъ.

Въ тоя духъ вѣстникъ „Арена“ пише:

„Въ най-сладбоноснитѣ за страната дни, полициитѣ обхванати отъ греската на една истерична паника, пълзнаха кой на какъ може и екологото може по далечъ, съ по единъ добръ закръгленъ чекъ. А шефитѣ на партията, нашиятъ Clemenceau, какво друго направи, освѣнъ да поможне за разпрѣсването на тия несъзнателни кукувичи пера. Народътъ? Народното прѣдставителство? Приказки. Йонелъ (Братяну) се допита до лакея си Винтила (братъ на Братяну б. а.) и токъ се констатира цѣло съгласие, войната се обяви и се води, както тѣ намериха за добъръ. Тая погрѣшна практика въ рѣководене сждинитѣ на ромънския народъ изглежда, че се схваща отъ все по-широки и по-широки кръгове. Всички почти течения въ Ромъния излизатъ съ програми за реформи единъ отъ други по-широки, по-демократични. Проектиранитѣ аграрни реформи сж плодъ на разбирането, че ромънския народъ не е проявявалъ до сега голява заинтересованостъ къмъ националнитѣ идеали на ромънскитѣ политици само за това, че той, бийки лишѣнъ отъ богатата, която произтичатъ отъ владѣнето на достатъчна работна земя, не е билъ привързанъ къмъ отечеството си.

А за да се даде възможностъ на масата, следъ като бъде привързана къмъ родната земя, да вземе участие въ управлението, проектиратъ се реформи въ изборната система.

Или течения за въвеждане на общоизбирателно право, готвятъ се проекти за права на евреитѣ, нѣкои отиватъ до тамъ, че искатъ да се даде изборното право и на женитѣ.

Но не по малко ядро е, че има мнозина въ Ромъния, които не могатъ да се простатъ тъй лесно съ старитѣ привилегии. Днешното правителство напирѣ, изглежда, че поддържа плуралното изборно право. Та е системата, която дава на нѣкои избиратели право на нѣколко гласа, а на други само единъ. Съ други думи на частъ избиратели, въз основа на извѣстенъ критерий било образователенъ, било имотенъ, дава се право да даде два или повече гласа за единъ кандидатъ, а на друга частъ — само единъ. Ако се въведе тая система това ще значи да се прѣобразимъ всичко безъ да се измѣни нѣщо. Послѣдствие отъ това ще бъде, че многочисленото желание за широко участие на народа въ държавнитѣ работи ще си остане не повече отъ единъ инцидентъ въ политическия животъ на Ромъния. И всѣко ще си трѣгне по отбѣкания път.

За България и частно за Добруджанци това не е отъ малко значение. Ромънския народъ чрезъ подкрепата, която даде на днешното правителство за ликвидиране на войната, показа, че осжда ромънската акция противъ съюза и необузданитѣ ламтежи за разширение на Ромъния за сметка на България и Австро-Унгария. Тоя народъ, измѣнявъ безбожно до войната и изтощенъ отъ нея искрено би желалъ приятелството на съседнитѣ държави, за да се отдаде спокойно на миренъ ползотворенъ трудъ. Дали той ще има достатъчно енергия да се нахѣси и наложи въ уреждането на собственитѣ си сждини, дали ще излизатъ изъ срѣдата му хора силни, които да го поведа въ тая борба — това ще зависи отъ това до колко е почувствувалъ нещастieto, което му донесе войната и дали е можалъ да почерпи поука отъ нея.

## ПРѢГЛЕДЪ НА ПРЕСАТА.

„Neues Wiener Tagblatt“ Букурещиятъ миръ трѣбваше да даде на България цѣлата Добруджа, което население е българско. Въ войната противъ Ромъния, обаче, Турция даде цѣлва военна помощ и като компенсация за тази си помощъ Турция иска ново уреждане на турско-българската граница. Но и самитѣ турци

трѣбватъ да признаатъ, че на тоя нежелание българитѣ могатъ тивопоставятъ двѣ важни възражения. По случай мира съ Русия Българитѣ не пожела за себе си, защото нѣмаше какво да иска; по оцѣната причина и Турция нѣма какво да иска отъ Ромъния. И 2-ро: Това което Турция иска отъ България, то съставляваше за България условие за влизането ѝ въ съюза.

Нѣма нужда да повтаряме турскитѣ възражения. Достатъчно е да изтъкнемъ, че различнитѣ становища на Турция и България погрѣшва въ Букурещъ за окончателното уреждане на Добруджанския въпросъ и послѣдствието на това е кондоминиума въ северна Добруджа. Този кондоминиумъ е краткороченъ и ние лесно можемъ да разберемъ настроението на българското обществено мнѣние, което настоява за бързо окончателно разрѣшене на въпроса. Въ всѣки случай, обаче, прѣдъ видъ факта, че разрѣшенето на въпроса не подлежи на съмнѣние, — въ това тѣ иматъ утѣрението отъ всички страни — нека нашитѣ пълни съ темпераментъ български приятели да иматъ малко търпение: северна Добруджа безсѣмъно ще стане българска. Въпросътъ е, дали на Турция не би могло да се даде нѣщо, което България не смѣта отъ свой важенъ интересъ.

Германия зае становище на безпристрастенъ приятел. Само по себе си се разбира, че и Австро-Унгария заема сжщото становище на безпристрастностъ и приятелско посрѣдничество спрямо двѣте страни. Надѣваме се, че това съ София и Цариградъ ще оцѣнятъ. Не би било нежелателно щото и графъ Бурианъ да се изкаже публично по този въпросъ. Ние знаемъ, че той обича да мълчи. Но по застъпни съюзавъпроси не само право, но и дългъ на Австро-Унгария е да си каже мнѣнието и да съвѣтва; и ние не виждаме защо ние да прѣкливаме съ нашата мълчаливостъ. При това дългъ и на печата е да си изкаже мнѣнието по дѣйността на водители на външната политика. Даже и ако приемемъ, че желѣзопътната линия къмъ Деде-Агачъ е отъ такъвъ интересъ за България, щото тя не би могла да се стрѣче отъ нея, то пакъ ние смѣтаме, че постигането на една турско-българска спогодба не прѣдставлява особено голѣми мъчнотии. Отъ друга страна, букурещиятъ миръ доказва, че интереса на една държава спрямо една желѣзопътна линия може да бъде запазенъ и безъ притежанието на цѣлата областъ, прѣзъ която въпросната желѣзопътна линия минава. Букурещиятъ миръ примѣрно разрѣшава въпроса за ромънската желѣзопътна връзка съ Цариградъ, връзка, която въ бъдеще ще минава прѣзъ българска територия. Не би ли могло

## Побѣдоносниятъ походъ прѣзъ Ромъния

Отъ майоръ Алфредъ ф. Олбергъ.

Продължение отъ бр. 160.

II.

Борбитѣ на I-а ромънска армия и обходното сражение при Херманщадтъ.

Когато нашата армия отъ двѣте страни на Херманщадтъ бѣ готова за настѣпление, трѣбваше да внесе лѣвия си еланъ източно отъ града, да вземе източния брѣгъ на Олтъ, следъ това чрезъ едно нападение къмъ югъ, едновременно завъртване отъ югъ западъ, да огне дѣното неприятелско крило въ планината Фогарашъ. На дѣното крило бѣ възложена най-тежката задача. Неговитѣ главни сили трѣбваше да разбиятъ южно отъ Олтъ отъ обходъ отъ западъ, находящия се по сѣвернитѣ склонове на планината противникъ; на една малка група отъ алпийския корпусъ падна тежката задача не само чрезъ неприятели натискъ отъ къмъ еланъ да попрѣчи на едно отстъпление на противника въ югозападъ на посока, но и чрезъ настѣпление къмъ прохода Рогентурмъ да му от-

бвче единствения пътъ за отстъпление, една задача, която алпийския корпусъ изпълни по образцовъ начинъ.

Значителнитѣ подкрѣпления, които противника привлече прѣзъ последнитѣ дни, го поставиха въ положение да нападне отъ двѣте страни на Херманщадтъ на 22 IX съ двѣ дивизии. Това нападение се разви още отъ първитѣ наши линии безъ да имаше нужда да взематъ участие и германскитѣ главни сили. Една контратака на нашитѣ храбърци имъ даде 3 офицера и 526 войника плѣнници. Само далечъ източно, при Холцмани, на неприятелскитѣ прѣвзходящи сили се бѣ удало да отблъснатъ малко назадъ австро-унгарскитѣ първи линии.

Между това, досегашния шефъ на германския генераленъ штабъ, генерала отъ пѣхотата фонъ Фалкенхайнъ взе на 19 IX главното командуване на образуваната въ Седмиградско 9-а германска армия и, когато противника нерѣшително кроеше какъ да продължи операциитѣ и, въпрѣки малкитѣ успѣхи остави да изминатъ много дни неизползвани, германския военачалникъ подготви голѣма изненада. Когато Фалкенхайнъ на 26 IX мина въ настѣпление, бѣ водено едно обходно сражение, което

военната история ще отбѣлжи, като образецъ примѣръ за приложение теоритѣ на Моитке и Шлифенъ.

Не смутенъ отъ успѣхитѣ на противника, който прѣзъ тѣзи дни бѣ спечелилъ отново нѣколко километра западно отъ Сурдумъ и Вулканъ и безъ да обръща внимание на възможното, но не узнато или неизползувано отъ неприятеля, заплашване на цеговия лѣвъ еланъ, Фалкенхайнъ приложи своето начертано движение и доказа чрезъ неговото осъществяване своитѣ голѣми способности, като военачалникъ. Още на 22 IX Генералъ Крафтъ фонъ Делмензингенъ нахлу отъ къмъ Цома (35 км. западно отъ Херманщадтъ) съ своя алпийски корпусъ, остави една група при Czellstye, която по-късно отъ тукъ трѣбваше да подкрѣпи атаката на фронта отъ обходъ, и съ своитѣ свикнали на планински боеве батальони въ смѣлъ обходенъ походъ, при неопикуеми напирѣния, незабавно отъ противника достигна съ своитѣ прѣдни части южния входъ на прохода. Едновременно съ това напирѣващитѣ сили на лѣвото крило, които достигнаха околността южно отъ Сарати завърши напълно стратегическия обхватъ на ромънската група Олтъ, командувана отъ генералъ Манолеско.

Едва въ последния часъ противникътъ разбра заплашващата го опасностъ и се опита съ отчаяни атаки отъ югъ като ангажира и всичкитѣ си сили, съ които разполагаше, въ боя, за да я отсрочи. Но напразно! Когато настѣплението въ областта на Херманщадтъ бѣ въ своя благополученъ ходъ и ромънитѣ изчерпиха своитѣ сили въ четиридневни отчаяни контраатаки, тѣхни подкрѣпления, докарани набързо съ влака до Капцени се махеха да освободятъ затворения проходъ отъ югозападъ. Макаръ отъ 29-й денъ и нощъ атакитѣ заслѣдваха една следъ друга съ най-големо ожесточение и, макаръ отъ 28, следъ отхвърлянето на главнитѣ ромънски сили къмъ сѣверния входъ на прохода, последнитѣ да натискаха върху еланъ на алпийския корпусъ, последнитѣ запази своитѣ позиции и прихде на Фалкенхайновата побѣда видъ ни унищожаваше поражение на противника. Отъ всички страни обкрѣжена, само слаби части отъ ромънската армия при цѣлно разстройство можахъ да избѣгатъ безъ пътъ прѣзъ Фогарашкитѣ планинска мѣстностъ. Това бѣгство се прѣдаде отъ ромънския бюлетенъ за военнитѣ дѣятели на антантскитѣ върни братя, като «пробивъ къмъ югъ». (Слѣдвѣ).



по всички начини да се уреди българската железопътна връзка с Дедеагачи. При това, уреждането може да стане още по-лесно и по-обгърщащо, още повече понеже България и Турция са съюзници. България би могла да си запази правото и за стратегическо използване на линията откъдето коя да е трета държава. Ако на България се осигурят такива права, тя сигурно ще покаже готовност да задоволи Турция. Нашето искрено желание е да се подпомогне и бърза с постигането на една сполучлива и прѣдвидлива благосклонността на всички страни тя не може да стане въпрос за съмнение.

„Kölnische Zeitung“. Който познава Ромъния, той познава и духът на ромънските партии и не може да се не очудва на описанието, от което Германия се отнесе към нея. Основната на ромънския живот е достойна за недоверие както към политиката, така и към търговията. Ако има изключение, то не е между управниците, въ това сме сигурни.

След като лукава Ромъния бѣ наказана, нашѣ дългъ бѣ да се осигуримъ отъ проливане на нова кръв и да накажемъ прѣди всичко династията, която оставимъ ромъните, сами да си избераатъ краля.

Това не стана. Кралятъ си остана а кралицата изпраща французкитѣ водители съ весталска пѣлужка по челото и болалословия за французкото оръжие. За нея и нейнитѣ привърженици, между които е и краля, мъртъ въ Котрочени имъ позволява да чакатъ побѣдата на Съглашението, за която по възможностъ да помагатъ. А възможности много има.

Ние си затворихме за това очитъ, накаръ и да вземаме право да бждемъ тъй безразсѣдни.

Осѣдително е нашето дѣржане и по въпроса отъ пѣлницитѣ. Ромънското правителство заяви, че всичко е готово и виновницитѣ ще се накажатъ. Който познаваше ромънитѣ, той знаеше, че нищо не е готово, и че едно подходящо наказание чрезъ ромънскитѣ сѣдилища е немислимо.

Ние поискахме обвинителъ отъ нашитѣ пѣлници ромъни да ни бждатъ прѣдседени и сѣдени. Ние искаме най-широка гласностъ на тоя процесъ да се види, че никому не вършимъ неправда, но и никого не падамъ.

Колко малко можемъ да се доверимъ на Маргилманъ, че ще прѣсѣдѣва чрезъ оудъ прѣдшното правителство, показва факта, че остави да избѣга единъ отъ най-големитѣ виновници—Таке Ионеску. Прѣди войната въ странство ние нѣмахме приятелски свързани съ насъ партии. Обаче, отъ начина, по който ние се отнасяме къмъ приятели и неприатели, сигурно е, че не ще ги опечелимъ и сега.

## ОТЗИВИ

### Окръжно писмо на централното бюро на народолибералната партия.

Централното бюро на народолибералната партия е издало окръжно писмо, от което обявява причинитѣ за излизането на бившия кабинетъ въ оставка. Главна причина се сочи неблагоприятното разрѣшене на Добруджанския въпрос и прѣхраната. Споредъ него съюзницитѣ на България светомъ сѣ изпълнили договоритѣ по отношение Добруджа. Гръшката се олага на бившия ръководител на външната политика, който не успѣлъ наврѣме да убѣди съюзницитѣ да отстъпятъ цѣла Добруджа на България. Очаква се обявление отъ страна на либералната партия по тия обвинения, за да може обществото да вземе опредѣлено становище при разрѣшаването на зеющия сега въпросъ за Добруджа.

Добруджанци, разпространявайте в „ДОБРУДЖА“

З. Мръ Хр. С-а-въ  
(Ески-Джумай)

## Пакъ по турскитѣ искания.

По силното давление на Турция, въ Котрочени сѣверна Добруджа се туря подъ режима на condominium. Турция наложи съвладѣтелско право за участието на двѣтѣ си дивизии на добруджанския фронтъ. Убѣдена въ неоспоримостта на правото ни надъ цѣла Добруджа, Турция е искала condominium надъ сѣверна Добруджа, за да прѣдави овитѣ териториални претенции въ послѣдствие, които сигурно е разсчитала да получи отъ нея. И не се забави да изяви претенциитѣ си. Цензурата въ Турция се прѣмахна и веднага се повдигна Маршикия въпросъ.

Утвѣрена ли е Турция въ правдивостта на претенциитѣ си, които защитава? България съ намѣсата си въ войната опаси отъ гибелъ Турция. Турскиятъ в. „Балканъ“ въ броя си отъ 19. II 1917 г. писа: „България е, която държи възникъ на европейското равновѣсие. Ако България не бѣ се намѣсила въ войната на страната на Германия и нейнитѣ съюзници, даже ако бѣ останала неутрална, положението съвсѣмъ би се измѣнило. Днешната сила на Германия би се сломила а особено Турция окончателно би изчезнала.“

България съ бойното си съучастие осъществи националния си заветъ и принесе съществена данъ на общото съюзническо дѣло. Въ сегашната война сѣ върхитѣ всички сили на участуващитѣ държави. Всички сили на съюза прѣсѣдватъ, прѣди всичко, общата цѣль—побѣждаването на противника. Безсмыслино, това е единствената съществена цѣль и къмъ нея се устрѣмватъ борящитѣ се сили. Вторжениятъ български народъ спаси Турция отъ загиване, запази Балканитѣ, опрѣ англо-френскитѣ и руско-ромънскитѣ пѣлници, отстранява обсадното положение на Съюза и съедини запада съ изтока. Днесъ на южния фронтъ ние пазимъ общитѣ цѣли на съюза и оме неосъкрушимия барьеръ за Париградъ. Участието на двѣтѣ турски дивизии въ добруджанскитѣ операции, имаше за цѣль общитѣ съюзнически обективи. Съюзнитѣ войски въ Добруджа, Ромъния, Македония и др. прѣсѣдватъ общата цѣль на войната—поражението на противника.

Следъ достигането на тази цѣль само е възможно пълното осъществяване на частнитѣ политико-народни цѣли. Но неополно е да се извиватъ неумѣстни неправни искания. Въ Брестъ-Литовскъ на Турция се дадохъ областитѣ: Батумъ (3045 кв. км.—50000 жители), Ардаханъ (5491 кв. км., 43643 жители), Карсъ (18 646 кв. км., 187000 жители). България не само че не заяви претенции, ами и настоя за тѣзи придобивки да се дадатъ на Турция. А тѣ се дължатъ и на съюзното включително българското оръжие. Разорена Добруджа не оставяла и 1/3 отъ новитѣ турски придобивки. Др. Фридрихъ Науманъ подчерна погрѣшността на турскитѣ претенции. Безсмыслено, тия претенции, ще се отстранятъ ако се прѣмахне причината имъ—condominium на сѣверна Добруджа.

## ИЗЪ РУСИЯ.

Генералитѣ монархисти се присѣдиняватъ къмъ чехо-словацитѣ.

Лондонъ. Райтеръ узнава отъ полска страна, че чехословацката армия въ Сибиръ е привлѣкла многобройни руски единици, между които и генералитѣ Алексомовъ, Дутовъ и Ердели.

Русия и Англия.

Берлинъ. Въстаницитѣ отъ Москва заявяватъ, че Англия крои сериозенъ ударъ противъ революционна Русия. Общо е убѣдението, че една руско-английска война е вече назрѣла. Съвѣтското правителство зема силни мѣрки, да бжде запазено отъ изненади. „Нови вечерли часъ“ чинитѣ откопче

ния къмъ английското дипломатическо агенство сѣ възвѣстни, говори, че владѣ оиленъ песимизмъ въ петроградскитѣ дипломатически кръгове.

Русия иска съюзъ съ Германия.

Кьолнъ. Копенхагенскитѣ кореспондентъ на „Kölnische Zeitung“ телеграфира прѣзъ Хелзингфоръ: Приотнагналъ тукъ свѣдѣния отъ Петроградъ утвѣрватъ, че рускитѣ въстаници се занимаватъ сериозно съ необходимостта да се разгледатъ досегашнитѣ договори въ смисълъ, дали не би билъ възможенъ единъ съюзъ съ Германия. Берлинскитѣ политически кръгове смѣятъ една такава възможностъ за много малко вѣроятна, поради изказанитѣ напоследъкъ възгледи на германския канцлеръ.

„Б. Т. В.“

Властѣта на болшевикитѣ.

Москва. На петия конгресъ на Съвѣтитѣ се оповѣсти пълната побѣда на правителствена политика. Следъ кризата прѣдизвикана отъ договора на лѣвитѣ социалности революционери и оидѣ смъртѣта на графъ Мирбохъ властѣта се затвърди още повече, следъ прѣминаването на фазата, която равно или късно бѣше неизбѣжна. Конгресътъ прие единъ проектъ за конституция на новия режимъ, почиващъ върху властѣта на пролетариата и на Съвѣтитѣ.

Междусобицитѣ.

Москва. Комисията за военнитѣ работи съобщава: Бѣлогвардейцитѣ, които завзеа напоследъкъ Ярославъ, бидоха прогонени и бѣгатъ отъ Волга. Една частъ отъ тѣхъ избѣга въ Рибинскъ, гдѣто се очитва да подигне бунтъ, взети сѣ мѣрки за да се свърши по-скоро съ тѣхъ.

По фронта край Волга съвѣтскитѣ войски опечелиха голяма побѣда, като завзеа Смоланъ и Гугула. Ставрополъ е на падане. Бѣлогвардейцитѣ и чехо-словацитѣ бѣгатъ въ Бессарабскъ къмъ Самара. Въ областѣта на Рюминскъ (?) чехо-словацитѣ следъ завземането на Шеринскъ, ототѣпватъ прѣдъ контра-офанзивата на съвѣтскитѣ войски.

Главномандующия на съвѣтскитѣ войски на урал-сибирския фронтъ съобщава: Чехо-словацкитѣ отдѣления, командувани отъ руски офицери, вършатъ жестокости срѣщу персонала на железопътната линия въ източния Сибиръ.

## ИЗЪ РОМЪНИЯ.

(Отъ нашия специаленъ кореспондентъ).

На „Газета Bucurestilor“ телеграфиратъ отъ Яшъ, че въ министерството на външнитѣ работи се е получилъ единъ списъкъ отъ 300 бѣжанци ромъни, които се намиратъ сега въ Франция и, които искатъ да се завърнатъ. На чело на списъка стои господинъ Константинъ Миле.

Въ заседанието на болшинството отъ 16 юлий Алекс. Маргилманъ заявилъ, че оесятъ на парламента ще продължи още 3 седмици. Първиятъ законъ разгледанъ прѣзъ това врѣме ще бжде разрѣшаването на еврейския въпросъ. Вториятъ законъ за гласуване ще бжде за амнистията.

Яшъ, 17. 7. Съ 115 гласа отъ 117 присѣдствующи се гласува законъ за даване подъ оудъ правителството Братияну—Таке-Ионеску.

Проектътъ за даване подъ оудъ на бившия кабинетъ е билъ приетъ въ камарата отъ 115 гласа за и 2 въздържали се. При разискванията депутата Куза заявява отъ свое име и отъ страна на Генералъ Авереску, че е противъ даването подъ оудъ, понеже удобряваъ насоката на войната обявена отъ Братияну.

Отговаряйки на една интерпелация върху положението въ Бессарабия, Маргилманъ казва: Когато получимъ Бессарабия, положението тамъ бѣше трудно; сега е по-добро. Распрѣдѣлихъ на селитѣ члѣзитѣ посрѣдъ

## СКРЪБНА ВЪСТЪ

Мѣстиматъ Добруджански Комитетъ въ с. Калъж Буджакъ, Коджашка околия, съ скръбно срдце извѣстия за шестѣтѣ овси жертми на ромънската олигархия, отвлечени на 19 септември 1916 год.

Димо Саврийски 50 годишенъ  
Митю Господиновъ 50 „  
Георги Добревъ 50 „  
Господианъ Тончевъ 70 „  
Михаилъ Кара Колевъ 70 „  
Иванъ Г. Янковъ 18 „

които следъ дълги изтезания, найужасни мъчения, студъ гладъ и побой, оставиха мъченическитѣ си души въ адскитѣ депа за отвлечени на олигарска Ромъния.

Поклонъ прѣдъ незнайтѣ ви грабове, мъченици на 40 годишния ни потисникъ. Вие останаете далечъ много далечъ отъ милитѣ си рожби, майки, бащи, жени, ородници и съседници. Вие загинахте, защото отъ се родили българини. Съ вашата смъртъ, както съ смъртѣта на хиляди още като васъ мъченици, влахитѣ искаше да погуби българщината. Но на сега, това що не гасне!

Спокойно почивайте обични и незабравими съседници! Ние нѣма да оставимъ домашнитѣ ви безъ нашата поддрѣпа. Когато лѣтитѣ вътрѣдъ повѣе отъ къмъ вашитѣ незнайни гробове, ще напомни нашата тѣга и когато сребърната роска ороси вашитѣ гробове, тя ще изразява горѣщитѣ съзми на домашнитѣ ви.

Мръ на праха ви незабравими съседници!

Прѣдседателъ: Ст. Тодоровъ  
Дѣловодителъ: Ив. Митевъ.

отвомъ народния съвѣтъ и дадохме на тоя съвѣтъ правото да разрѣши аграрния въпросъ. Управлението на Бессарабия е автономно. Що се касае до агитаторитѣ, ще ги изстребимъ и началото въ тая смисълъ вече е направено. Така, забранено е печатането на руски езикъ на въстания и списания въ Бессарабия. Това разпорѣждане потѣква изрично прѣдвиденото въ протокола за съединението на Бессарабия пълна свобода на печата.

## ИЗЪ ЧУЖБИНА.

(В. Т. Агенция радиотелеграфа).

Парижъ безъ официаленъ бюлетинъ.

Берлинъ. Споредъ съобщения на въстаницитѣ, Парижъ е билъ на 18 юлий безъ официаленъ бюлетинъ отъ западния фронтъ, тъй като оботрѣлването на Парижъ чрезъ дългобойното германско оръжие поврдило телеграфнитѣ връзки. Съобщенията между Женева и Парижъ сѣ тогѣ поврдили.

Клемансѣ държи рѣчь не по-полюменето.

Берлинъ. Танъ съобщава: мръ прѣдседателъ Клемансѣ, ще държи при внасянето на новиятъ воененъ ардеитѣ въ камарата, рѣчь върху политическото и военно положение, както и върху прѣдложеното на лѣвницата по отношение на французкитѣ военни цѣли.

Съглашението не признава Украйна.

Цюрихъ. „Коркѣра дѣла Сера“ съобщава отъ Парижъ: съглашеницитѣ държави сѣ отказали признаването самостоятелността на Украйна до сключването на мирѣтъ. Разрѣшаването на Украинския въпросъ, както и полониятъ въпросъ може да стане едва въ общиятъ конгресъ за миръ.

Унгария за декларациитѣ на графъ Бурмианъ.

Будапеща. Въстаницитѣ одобряватъ пълно декларациитѣ на графъ Бурмианъ и казватъ, че министра на външнитѣ работи развива откровенно външното положение, отхвърля енергично неврѣимитѣ обвинения на нашитѣ неприатели и показва, какво само тѣхнитѣ плачове на завладѣване сѣ прила за мира.

# Хроника

Комитетът по прехраната в гр. Тулча разпъва доста пестеливост по снабдяване добруджанското население с необходимите продукти. Ценови листите обаче в фонда са слаби. До сега са събрани 170,000 лева, а са изхранено и погивано от необходимите минимум 1200 вагона храни. Достатъци са от комитетът 40,000 кг. сол и 60,000 кг. кундуруз, които след три дена ще пристигнат в Тулча. Нормирани са също зеленчука, рибата и месото. Населението трябва да се притече на помощ с своите вноски, за да може да се достави всичко на време.

Ромънското духовенство за Добруджа. В едно от заседанията на ромънския сенат, когато се разисква въпроса за ратификация на Букурещкия мирен договор. Дъно Дунавският епископ поиска да се запази неговите права на Добруджа. Не знаем как той е обосновавал произхода си на тия свои права, за да иска възстановяването им. Но хубаво ще е, ако не се повдига такива парави въпроси, разцепващите на които ще доведат до нежелателен за външното ромънско духовенство край.

Археологически разкопки. Подкрепени от археологичните общества в Берлин и военните власти в Ромъния, професорите археолози Шухардт и Шмидт от Берлин са направили ред разкопки из Добруджа, който са им дали цъни резултати. Шухардт е разкопал два хълма при трайновия вал към Кюстенджа. В единият е намирен скелетът с гъбави почервенял череп. Находката е изпратена в берлинския исторически музей. Ученикът е установил съществуването на три остана между Черна вода—Кюстенджа—първият

„малкия окол“, „големия окол“ и „каменен окол“, който е снабден на войни 2—3 км. с кули, керамиката на които е ородовена тази на славяните от 10 столетие.

Обещанията от Ромъния. Приложението на чл. VI от българо-ромънския правнополитически договор, според който Ромъния ще заплати на българите всичките щети, които им са били нанесени на ромънската територия вследствие неспазването на една от позоващата държава ще става по следния начин: до като комисията, предвидена в чл. VII не се събере да определи необходимите за нейните решения, принципи и не ходимите за работите и правилници, всички заявления, подадени за обезщетения, ще се пратат на проучване в нашето представителство при окупационното управление в Букурещ.

Учредяването на комисията, ще стане след ратификацията на договора. Тогава ще бъдат съобщени и подробностите на чл. VI от договора.

Директорът на С. Г. О. П. генерал Протогеров моли всички граждани да му съобщават факти, които считат от полза за прехраната, против безсъвестни спекуланти.

Писмата до него не се цензурират и имената на тѣх, които пишат на директора ще бъдат запазени в тайна. Не е достатъчно само властите да преследват нарушенията на закона; трябва и всеки гражданин да помага в откриването и преследването на престъпниците, безразлично какво обществено положение заемат тѣ.

Комисията за временно пребиваващите в столицата, която заседава при министерство на вътрешните работи от днес е преустановява дейността си. Всички новопристигнали в столицата ще се обръщат към специалната комисия за прехраната на столицата.

Размяна на ратификации. Размяната на ратификациите на договора за мир между България и Украйна е завършена на 15 юлий в Виена от украинския представител и управляющия българската легация.

Секретарь-бурниатът в селските общини, според една заповед на новия министър на вътрешните работи, ще могат да бъдат уволнявани от окръжните управители, ако се констатира, че са неспособни и не изпълняват на външните семействата. До сега това право е дадено само на общинските съвети, когато са в излизане от оставка.

Дирекцията за с. г. и о. п. е нормирала цѣната на отобвните от житото 6 лв.—100 кг. а на пшѣвата 4 лв.—100 кг.

Книжарина. Получи се в редакцията бр. 2 от в. „Женски Глас“, орган на българския женски съюз. Вестникът излиза два кѣти в мѣсяца в София.

За Стефан Караджа. Умоляват се всички роднини, оподвижници и приятели на великия добруджански войвода Стефан Караджа да изпратят незабавно свидетелства за живота му, спомени, епизоди и други материали, които би спомогнали да му се напише сравнително пълна и вѣрна биография. Всичко да се адресира до Фонда Добруджа ул. Гурко № 16-София

**ПРОДАВА СЕ.** Вършачка съоръжение за дребна слама, малко употребявана, 6/8 конски сили, монтирана и готова за работа.

Споразумение Желѣз Абаджиев — Добрич. 6—15.

## БИБЛИОТЕКА „ДОБРУДЖА“

Издава Народноспомог. ф. д. „Добруджа“.

Излизаша от печат и се пускат в продажба следните книги:

№ 1. Историческия права на България върху Добруджа Милан Марков. Цѣна 2 лева.

№ 2. Добруджа и нашето възраждане. — (Културно исторически издирвания) тоз С. Чилингиров. Цѣна 5 лева.

№ 3. Кюстенджанското пристанище от Д-ръ Ив. Пенаков. Цѣна 1.50 лева.

№ 4. Мемоара на Добруджанци, с една фотограф. снимка, от Цент. Добр. Нар. Съвет. Цѣна 1.50 лева.

№ 5. Ромънските жестокости над отвлѣченото добруджанско население в Молдова, I свитѣк. По официални ромънски документи и лични изповѣди с една факсимиле и една фотограф. снимка. От Драгомир Пачов и Данаил В. Капѣв. Цѣна 2.20 лева.

Всички поръчки да се изпратят до библиотека Добруджа, ул. Гурко № 16. Телефон № 368 и дружество Курьер — София.

На книжари-отстъпка по споразумение. Намира се при всички вѣстнивар. агенции и книжари в Царството.

В Тулча — при книжарницата Кр. Дончев и Дим. Малоскиски.

В Бабадаг — в книжарница ф. „Добруджа“.

Добруджанци, не забравяйте фонда „Добруджа“, който обслужва нашата наука!

## МАРТИРОЛОГЪ НА ИЗБИТИЕ И ЗАГИНАЛИТЕ ВЪ МОЛДОВА ОТВЛѣЧЕНИ ДОБРУДЖАНЦИ

31.

| № по редъ | Име и прѣзвие на загиналия | Отъ гдѣ е родомъ. | Околня       | Възраст | Семейно положение | Колко деца има | Занятие     | На коя дата презъ 1916 г. е бил отвлѣченъ | Гдѣ е загиналъ |
|-----------|----------------------------|-------------------|--------------|---------|-------------------|----------------|-------------|-------------------------------------------|----------------|
| 1930      | Павлю Нейчевъ              | с. Аидемиръ       | Силистренско | 2       | не жененъ         | —              | —           | 5/IX 916 г.                               | с. Власенци    |
| 1031      | Атанасъ Петровъ            | "                 | "            | 60      | жененъ            | 2              | земледѣлецъ | "                                         | "              |
| 1032      | Надежда Станова            | "                 | "            | 4       | не женена         | —              | —           | "                                         | "              |
| 1033      | Велто Атанасовъ            | "                 | "            | 40      | жененъ            | 2              | земледѣлецъ | 33/VIII 916                               | "              |
| 1034      | Иванъ Велчевъ              | "                 | "            | 12      | не жененъ         | —              | —           | 5/IX 916 г.                               | "              |
| 1035      | Велто А. Цѣтковъ           | "                 | "            | 8       | "                 | —              | —           | "                                         | "              |
| 1036      | Жеко А. Цѣтковъ            | "                 | "            | 3       | "                 | —              | —           | "                                         | "              |
| 1037      | Волѣ Гойковъ               | "                 | "            | 28      | жененъ            | 1              | земледѣлецъ | "                                         | "              |
| 1038      | Пауна Колева               | "                 | "            | 5       | не женена         | —              | —           | "                                         | "              |
| 1039      | Отояна Колева              | "                 | "            | 2       | "                 | —              | —           | "                                         | "              |
| 1040      | Маринъ Атанасовъ           | "                 | "            | 56      | жененъ            | 1              | земледѣлецъ | "                                         | Адамени        |
| 1041      | Руса Маринова              | "                 | "            | 54      | женена            | 1              | —           | "                                         | "              |
| 1042      | Ивана Иванова              | "                 | "            | 50      | "                 | 3              | —           | "                                         | с. Власенци    |
| 1043      | Петръ Добревъ              | "                 | "            | 45      | жененъ            | 3              | земледѣлецъ | "                                         | Никитени       |
| 1044      | Гергина П. Добрева         | "                 | "            | 45      | женена            | 3              | —           | "                                         | "              |
| 1045      | Добри Петровъ              | "                 | "            | 19      | не жененъ         | —              | земледѣлецъ | "                                         | "              |
| 1046      | Папа Недѣлчева             | "                 | "            | 80      | женена            | 2              | —           | "                                         | "              |
| 1047      | Юрданъ Начевъ              | "                 | "            | 60      | жененъ            | 4              | земледѣлецъ | "                                         | с. Шубени      |
| 1048      | Тодоръ Нековъ              | "                 | "            | 5       | не жененъ         | —              | —           | "                                         | "              |
| 1049      | Атанаса Станчева           | "                 | "            | 2       | "                 | —              | —           | "                                         | "              |
| 1050      | Вѣлю Пенчевъ               | "                 | "            | 65      | жененъ            | —              | земледѣлецъ | "                                         | "              |
| 1051      | Цѣта Вѣлева                | "                 | "            | 65      | женена            | —              | —           | "                                         | "              |
| 1052      | Атанасъ П. Радковъ         | "                 | "            | 75      | вдовецъ           | —              | земледѣлецъ | 5/IX 916 г.                               | с. Власенци    |
| 1053      | Нѣво Гетовъ                | "                 | "            | 62      | жененъ            | 1              | "           | "                                         | с. Шингилецъ   |
| 1054      | Павѣль Н. Гетовъ           | "                 | "            | 17      | не жененъ         | —              | "           | 29/VIII 916 г.                            | с. Шубени      |
| 1055      | Христо Станевъ             | "                 | "            | 45      | жененъ            | 4              | "           | 5/IX 916 г.                               | "              |
| 1056      | Иванъ Христовъ             | "                 | "            | 7       | не жененъ         | —              | —           | "                                         | с. Власенци    |
| 1057      | Руса Гетовъ                | "                 | "            | 48      | жененъ            | 3              | земледѣлецъ | "                                         | "              |
| 1058      | Отояна Русева              | "                 | "            | 48      | женена            | 3              | —           | "                                         | "              |
| 1059      | Иванка Желева              | "                 | "            | 1       | не женена         | —              | —           | "                                         | "              |
| 1060      | Осѣлъ Гойчевъ              | "                 | "            | 44      | жененъ            | 3              | земледѣлецъ | "                                         | "              |

(сѣдѣла)